

Prefaci extraordinari

Tres anys teixint cultura a Vilassar de Mar, tres anys de CEV

Amb la molt pretensiosa voluntat de sargir l'esquinçat teixit cultural de Vilassar de Mar, el CEV continua, tres anys després de la seva fundació, establint ponts entre tots aquells que amen la història i el patrimoni de Vilassar de Mar. Molts saben que el tarannà dels vilassarencs no sempre fa que aquesta feina sigui fàcil, però amb esforç ens en anem sortint. Ja fa un trienni que el CEV està trenant i restaurant amb més amor, il·lusió i entusiasme que pressupost, aquí i allà, el nostre teixit cultural. Aquesta tela, que durant tant de temps ha estat esfilagarsada per tivantors personals, ratada per les desavinences institucionals i devorada per les arnes del desús, comença ara a donar algunes mostres de restauració. Malgrat tot, encara hi ha molt per cosir abans d'enllestir la labor.

Tanmateix, atès que la situació cultural de la comarca no és pas gaire més falaguera que a Vilassar de Mar, el CEV, des de la seva fundació, s'ha abocat a engrossir el mosaic d'escadusseres tessel·les que forma el col·lectiu de centres d'estudis i entitats dedicades a la recerca del Maresme.

Els tres primers anys són una fita, i ens hem de felicitar. Sense caure en el cofoisme, abans d'encarar el futur, des del replà del primer trienni, ha arribat l'hora de fer un primer balanç.

Els nostres inicis foren humils. L'any 2006, abans de la creació oficial del CEV, els membres del futur CEV publicàrem, juntament amb la parròquia, el llibre *Crònica d'un rectorat. Joan Roig i Ramoneda. Rector de Sant Joan de Vilassar 1916-1957*. Poc més tard, inserírem un senzill espai al portal Catvilassar.com que, aviat, va esdevenir el lloc web del CEV. Aquest espai (www.catvilassar.com/cev) ha anat creixent, tant en continguts com en visites. L'any següent arribà la constitució

oficial de la nostra institució, els estatuts i la inscripció al registre d'associacions. Aquell mateix any, vàrem presentar-nos com a entitat a la societat de recercadors de la comarca a la *XXIII Sessió d'Estudis Mataronins*, amb la presentació de la comunicació titulada «La presència de la història i el patrimoni de Vilassar de Mar a Internet. El Centre d'Estudis Vilassarencs, una aposta per la difusió», tota una declaració d'intencions. L'any 2008 signàrem el nostre primer conveni de col·laboració amb l'Ajuntament, fou l'any que duguérem a terme l'elaboració del vídeo documental *Les Enramades, festa i tradició a Vilassar de Mar* per mitjà del qual vàrem recuperar un important fons filmic que conté les imatges en moviment més antigues de la nostra vila i el record de la vella festa de les Enramades.

L'any 2008 se celebrava arreu el bicentenari de l'inici de la Guerra Napoleònica i, en resposta a la proposta feta pels nostres col·legues del Museu-Arxiu de Vilassar de Dalt, vàrem participar presentant la comunicació titulada «Vilassar de Mar a les primeres dècades del segle XIX», publicació que, joiosament, ben aviat sortirà a la llum.

La recuperació del *Singladures* després de nou anys de silenci ha estat una de les fites més importants del palmarès del CEV, això s'esdevingué a la darrerria del 2008. Amb aquest número que teniu a les mans, ja són tres els editats amb l'empenta del CEV, a més des del número 25 d'aquesta sèrie (de juny de 2009), per voluntat de l'Ajuntament, aquesta nostrada publicació ha passat de ser el mer butlletí del Museu de la Marina a ser la veu del Centre d'Estudis, que s'ha proposat convertir-la en una publicació prestigiosa i de referència a nivell comarcal. Aquest és el nostre desig i el nostre objectiu. Tanmateix, el CEV està maldant per fer accessible a tothom la revista, a tal efecte, de moment ja s'han dut a terme les gestions burocràtiques i operatives pertinents per «penjar» *on line* tota la col·lecció del *Singladures* (tant els números més antics com els darrers) a través del portal hemerogràfic més important del país. Aquest lloc web (www.raco.cat), és un repositori cooperatiu des del qual es poden consultar, en accés obert, els articles a text complet de gairebé totes les revistes científiques, culturals i erudites de Catalunya. Des de la seva descoberta, el CEV, a tenor del seu vessant tecnològic i divulgador, va entendre que el *Singladures* hi havia de ser present.

L'any 2009, en col·laboració amb la Penya Espanyolista de Vilassar de Mar, vàrem col·laborar en l'edició del llibret recordatori i el programa de festa del XIX Aplec de Penyes del RCD Espanyol. En aquesta ocasió donàrem a conèixer, amb la publicació d'uns petits articles titulats *Vilassar de Mar ahir i avui*, alguns indrets històrics de Vilassar de Mar a prop d'un miler de persones que van assistir a aquesta simpàtica trobada. Seguint amb aquesta línia divulgadora, amb motiu del Mar de Flors del 2009 vàrem editar, conjuntament amb l'Ajuntament, un breu opuscle, on sintetitzàrem la història de Vilassar per mitjà d'unes precioses imatges d'Imma Romeu i que duia el títol *Un passeig per Vilassar de Mar. La seva història a través del patrimoni històric i artístic*.

També del 2009 val la pena destacar un fruit molt especial de la nostra recerca, que és la publicació de l'estudi *Aportació vilassarenca a l'estudi de la història del contraban*. Un interessant treball que ha rebut força elogis per la seva minuciositat i fixació en un tema molt poc tractat. Aquesta investigació, la trobareu impresa a *Drassana. Revista del Museu Marítim*, núm. 17 (Barcelona 2009, 147-160). Val la pena destacar que aquest mateix any hem col·laborat amb Elena Ortiz, alumna de segon de batxillerat de l'IES Vilatzara, en la realització del seu treball *Un llibre per a tothom*, una experiència molt edificant adreçada a la lectura compartida per a nens amb deficiències visuals.

Abans d'acabar l'any 2009 tinguérem el goig de ser els amfitrions de la III Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme, d'organitzar la trobada d'estudiosos i de coordinar la publicació de les actes d'aquest petit però digníssim congrés. La publicació col·lectiva que dirigírem, titulada *III Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme. El patrimoni funerari al Maresme*, tot i que ens està malament dir-ho, és una gran aportació historiogràfica i una bona referència editorial. A remolc d'aquest esdeveniment, vàrem crear una nova web adreçada a ser el portal dels centres d'estudis del Maresme.

Una altra tasca destacable d'aquest darrer any és la confecció de les *Nou propostes del Centre d'Estudis Vilassarencs per a l'ampliació del nomenclàtor municipal* que, com el seu títol indica, ha estat una mena d'informe a mode de suggeriment per al nomenament oficial dels nou elements de la trama urbana que fins ara romanien sense apel·latiu oficial. Tant les nostres propostes com les que hi han presentat altres

entitats i particulars, seran incloses al proper número de *Singladures* per tal que tothom les pugui conèixer.

Finalment, la cloenda del 2009 s'ha vist coronada pel que nosaltres considerem tota una fita històrica en el reconeixement institucional de la nostra tasca. Es tracta de l'encàrrec que rebérem per part del consistori municipal d'elaborar l'acte institucional del 225è aniversari de la segregació municipal de Vilassar de Mar, de l'atermenament del seu territori i de la constitució del seu primer ajuntament de regidors en temps de Carles III. Aquesta conferència fou llegida pel qui signa aquest prefaci, i la publicació del text s'enriquí enormement amb les pintures de l'artista i col·laboradora del CEV Teresa Pera Hospital. L'acte comptà amb una introducció musical a càrrec del clarinetista vinculat al CEV Gener Salicrú i Soler, amb una peça d'homenatge a Bach. Als dos, des d'aquí, volem reiterar el nostre més profund agraïment.

Un element més a destacar és la nova web (www.cevilassarencs.org), una nova eina que esperem que esdevingui aviat una bona referència per a tots els vilassarencs que estimen la història i el patrimoni del poble.

Sumant esforços, lligant mans, intentant reconciliar les desafeccions, el CEV ha anat fent via, encapçalant alguns projectes i col·laborant amb d'altres d'institucions anàlogues a la nostra. A nivell d'investigació, el projecte més important que s'està duent a terme actualment és el de Roca Rossa, que dirigeixen conjuntament el Grup d'Història del Casal i el Cercle d'Història de Tordera, als quals el CEV ha donat el seu recolzament institucional per tirar-lo endavant.

Així les coses, avui el CEV, amb una modesta trajectòria de només tres anys, ha rebut alguns reconeixements institucionals, com ara la signatura amb l'alcalde de Vilassar de Mar d'un conveni de mútua col·laboració que s'ha anat ratificant any rere any, que ha significat un pas endavant i que actualment està a punt d'ésser ampliat amb una nova formulació. Altrament, la participació en la I jornada IRMU va suposar una mena de recompensa moral per als autors del documental de les *Enramades* que, finalment, dos anys després de la seva estrena, enguany, en el marc de la Setmana de la Gent Gran, hem pogut reeditar i regalar a molts vilassarencs un exemplar d'aquesta obra audiovisual gràcies a la col·laboració de molts comerciants de la vila i també de la Regidoria de gent gran.

Tanmateix, s'escau comentar la nostra participació el darrer 21 de novembre en la *I Jornada de Recerca Local. Patrimoni i Història Marítima*, un col·loqui organitzat per l'Institut Ramon Muntaner, la Coordinadora dels Centres d'Estudis de Parla Catalana i el Museu Marítim de Barcelona a les Reials Drassanes de Barcelona, on el CEV fou un dels centres convidats precisament pel seu perfil de centre d'estudis, modern vigorós i rigorós, amb empenta i visió de futur.

Certament, la projecció de futur i la confiança que hem anat rebent de molts particulars, empreses i institucions, ens impel·leix a seguir treballant en els diferents projectes que pretenem dur a terme a curt, mitjà i llarg termini.

Des del replà dels tres anys oficials (més de quatre extraoficials) albirem nous reptes, nous projectes que esperem afrontar tot sumant adhesions. Un dels nostres projectes més immediats que voldríem dur a terme entre el 2010 i 2011 neix prenent exemple dels nostres companys d'Arenys de Mar del Grup Búnquers d'Arenys. El nostre objectiu és poder estudiar, restaurar i recuperar el búnquer de la platja de la Mar Xica, i fer-ne un petit espai de la memòria en col·laboració amb el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament.

En un futur proper pretenem elaborar un altre vídeo documental semblant al de les *Enramades* però amb una temàtica diferent, així com també editar un llibre per a infants amb continguts locals que pugui donar suport a les escoles. Un altre objectiu que no deixem bandejat és treballar amb l'Ajuntament i la Diputació per tal de dur a terme la revisió, ampliació, actualització i publicació del catàleg de patrimoni i la confecció de l'inventari exhaustiu de béns culturals del poble. També, en aquest sentit, l'11 de desembre passat (2009) hem fet a mans del Consell de Cultura de la Generalitat la petició formal i documentada per a la incoació d'expedient per a la declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) de la torre del telègraf òptic de Vilassa de Mar, indret més conegut com la Font de la Farinera.

A nivell de comarca, s'està treballant per la constitució d'una plataforma cívica en favor i defensa del patrimoni cultural i natural. Precisament, fou una petició que férem pública a Argentona, a la II Trobada d'entitats del Maresme (2008), per la qual demanàrem que s'organitzés una sessió on la Comissió Cívica del Patrimoni del Baix

Llobregat exposés la seva experiència en una comarca com la nostra, que ha estat devastada per l'especulació i la contaminació. Aquesta jornada tingué lloc a la seu de l'Arxiu Comarcal el dia 6 de juny, i esperem que sigui el primer pas per a la constitució d'una organització anàloga al Maresme. Si això s'esdevé, el CEV hi serà present, com a garant del patrimoni vilassarenc i com a ambaixador en representació dels legítims interessos culturals i mediambientals del nostre poble.

A casa nostra però, seguim treballant per poder fer realitat una de les nostres aspiracions, aconseguir un espai que serveixi de seu social on ens puguem reunir els membres del CEV i els seus col·laboradors esporàdics o casuals, i treballar conjuntament amb altres entitats i institucions del poble per seguir teixint cultura en el sentit més pur del mot. Quant a això, voldria expressar el meu desig de poder estrènyer més vincles amb Bricbarca i amb Amics de Vilassar, entitats que entenem anàlogues a la nostra. Altrament, s'escau comentar que els contactes amb l'Associació Vilassanesa d'Activitats del Lleure (AVAL) en la preparació de les festes del bicentenari d'enguany i la col·laboració amb la Fundació Ernest Lluch en la III Trobada d'Entitats, ens obren la porta a futures vies d'entesa. En fi, més cabdells per ampliar la trama i l'ordit cultural.

Un altre compromís moral que tenim amb Vilassar de Mar, i del qual no pensem defugir, és empènyer l'Ajuntament per tal que posi els mitjans materials i humans per poder constituir, d'acord amb la normativa legal, un Arxiu Municipal per la constitució del fons històric, del qual l'arxiver municipal sempre tindrà en el CEV un fidel recolzament tècnic. Altrament, una de les altres grans fites del CEV és poder iniciar el procés que dugui a la creació d'un espai de la memòria pagesa i menestral del nostre terme i la dignificació, conservació, restauració i posada en valor de certs indrets i elements del medi urbà. En aquest sentit, ja hem iniciat algunes gestions amb l'inventari de Patrimoni Etnogràfic de Catalunya (IPEC), per la participació de Vilassar de Mar en l'elaboració del fons d'imatges rurals de Catalunya.

No podria cloure aquests mots sense passar, ni que sigui sumàriament, pel capítol d'agraïments. En primer lloc voldria expressar, en nom de la institució que represento, la nostra més profunda gratitud a totes aquelles persones, institucions i empreses que ens han ajudat a

anar construint el nostre centre en aquests darrers tres anys. A nivell institucional, no puc deixar de mostrar el nostre agraïment a l'Ajuntament de Vilassar de Mar, al Consell Comarcal del Maresme i, especialment, a l'Arxiu Comarcal, a la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, a l'Institut Ramon Muntaner, a Caixa Laietana i a Rotary Club Vilassar-Burriac. A nivell personal vull tenir un gest, en nom dels membres del CEV, d'especial regraciament a Damià de Bas, Joan Giménez, Francesc Caballé, Imma Romeu, els germans Barba Viu i Rosa Sust, que tant ens han ajudat en aquests primers tres anys de camí indefallent.

Finalment, em sento obligat a tenir uns pocs i indignes mots en record del nostre mai prou estimat senyor rector, el qual estem segurs que, des d'allà on ara es troba, segueix beneint tots els actes i les aspiracions del CEV, car ell, en vida, fou un dels nostres principals valedors. Llastimosament, avui, només ens queda plànyer que amb mossèn Josep Maria Galbany morís la il·lusió de veure reeixit un excel·lent projecte conjunt de la parròquia i del CEV. Aquest projecte comú pretenia, d'una banda, unificar la seva biblioteca personal (formada per més de mil volums!) -avui desmembrada- amb la biblioteca parroquial fundada l'any 1918 per mossèn Joan Roig i Ramoneda, els fons de la qual encara dormen el son dels justos a les velles i condemnades a la demolició instal·lacions del Patronat i, de l'altra, la unificació del Fons documental de la Parròquia, actualment dipositat en part a les golfes de la rectoria del carrer de Sant Roc i, en part, al despatx parroquial del temple. Aquest projecte de crear (com semblantment succeeix a molts altres indrets, com ara la veïna ciutat de Mataró) un arxiu-biblioteca parroquial a la Sala Sant Josep Oriol del temple, havia de comptar amb el suport tècnic del CEV en l'elaboració del catàleg del fons de la biblioteca i l'arxiu, i la digitalització i divulgació *on line* de bona part del que més consulten els recercadors, el registre sacramental. El CEV no dóna el projecte per mort i, per això, espera que el successor de mossèn Roig i de mossèn Galbany, mossèn Manel Pérez, tingui a bé reprendre aquest projecte cultural de primera magnitud, per al qual sempre tindrà l'ajut institucional del CEV. Apel·lem a la bona entesa entre l'Ajuntament i la Parròquia, per tal que el consistori serveixi de pont per dur a bon port aquesta nova singladura.

Per acabar, no em queda més que desitjar una llarga vida al CEV que, a nivell legal, esperem que aviat passi de ser una entitat sense ànim de lucre a una entitat d'interès públic.

ALEXIS SERRANO MÉNDEZ
Director de *Singladures*
i president del Centre d'Estudis Vilassarencs